

JOURNAL of SOCIAL and HUMANITIES SCIENCES RESEARCH (JSHSR)

Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi

Received/Makale Geliş 20.04.2021
Published /Yayınlanma 29.06.2021
Article Type/Makale Türü Research Article

Citation/Alıntı: Özer Topaloğlu, E. (2021). Türkiye’de tarımsal kooperatif örneği: Konya Şeker A.Ş.’nin tarihsel gelişimi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 8(71), 1498-1502.
<http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.2503>

Öğr. Gör. Dr. Ebru ÖZER TOPALOĞLU

<https://orcid.org/0000-0002-7092-7624>

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Muhasebe ve Finans Yönetimi Bölümü, Konya / TÜRKİYE

TÜRKİYE’DE TARIMSAL KOOPERATİF ÖRNEĞİ: KONYA ŞEKER A.Ş.’NİN TARİHSEL GELİŞİMİ¹

EXAMPLE OF AGRICULTURAL COOPERATIVE IN TURKEY: HISTORICAL DEVELOPMENT OF KONYA ŞEKER A.Ş.

ÖZET

Kökleri Osmanlı İmparatorluğu dönemine dayanan kooperatifler Türkiye’de özellikle tarım sektöründe önemli ve sık görülen örgütsel bir yapıdır. Zaman zaman önemini yitiren kooperatiflerin günümüzde öneminin tekrar arttığını söylemek mümkündür. Bu çalışmanın örnek olayını oluşturan Konya Şeker A.Ş. 1954 yılında büyük ortağı Konya Pancar Ekicileri Kooperatifi ve diğer ortaklar tarafından kurulmuş olan kooperatif kökenli bir şirkettir. Bu çalışmada sözlü tarih yöntemi ile 1954 yılında kooperatif tarafından kurulan Konya Şeker A.Ş.’nin bir işletme grubuna dönüşü sözlü tarih yöntemi ile tarihsel süreci içerisinde araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tarımsal Kooperatifler, Konya Şeker A.Ş. Anadolu Birlik Holding.

ABSTRACT

Cooperatives, which have their roots in the Ottoman Empire period, are an important and frequently seen organizational structure in Turkey, especially in the agricultural sector. It is possible to say that the importance of cooperatives, which lost their importance from time to time, has increased again today. Konya Şeker A.Ş., which constitutes the case study of this study. It is a cooperative-based company founded in 1954 by its major partner, Konya Pancar Planters Cooperative, and other partners. In this study, the return of Konya Şeker A.Ş., which was established by the cooperative in 1954 with the oral history method, to a business group was investigated in the historical process with the oral history method.

Keywords: Agricultural Cooperatives, Konya Şeker, Anadolu Birlik Holding.

1. GİRİŞ

Kooperatifçilik yapısı işbirliğinin, birlikte hareke etmenin, güvenin ve üretimden gelen gücün kullanılması temelinde ortaya çıkmış örgütsel bir formdur. Piyasanın rekabetçi koşulları ile mücadele edemeyen küçük ölçekli üreticilerin bir araya gelerek daha büyük örgütlü ve güçlü bir üretim yapısına bürünmesini sağlamayı amaç edinen kooperatifler ülke ekonomileri için önemini her zaman korumaktadır. Kooperatifçilik kavramı tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de sanayi devriminden sonra ortaya çıkmıştır. Özellikle tarımsal üretim yapılan sektörlerde daha çok tercih edilen kooperatif yapısı üretim, tüketim, satış gibi farklı alanlarda da karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada tarımsal üretim kooperatifi olan ve ülkemiz sanayisinin önemli aktörlerinden biri olan Konya Şeker A.Ş. incelenmiştir.

¹ Bu makale Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü için hazırlanmış olan” İşletme Gruplarının Oluşumu, Gelişimi ve Değişimi: Tarımsal Kooperatif Kökenli Bir İşletme Grubu Üzerine Durum Çalışması” başlıklı doktora tezinden üretilmiştir

2. KOOPERATİF

Kooperatif, işbirliğini esas alan toplum temelli, demokratik özellikleri olan, değişen koşullara hızlı uyum gösterebilen ve yerel ihtiyaçlara önem veren bir yapıdır (Geray, 2014; Çetin, 2007). 24 Nisan 1969 yılında kabul edilen Kooperatifçilik Kanunu'na göre kooperatif yapısı sosyal ve demokratik bir sistem olup üyelik serbesttir, her ortağın oy hakkı vardır ve kooperatif her ortağı eşit haklara sahiptir (Erdem, 1969). Kooperatifler;

“Tüzel kişiliği haiz olmak üzere ortaklarının belirli ekonomik menfaatlerini ve özellikle meslek ve geçimlerine ait ihtiyaçlarını iş gücü ve parasal katkılarıyla karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet suretiyle sağlanıp korumak amacıyla en az yedi gerçek ve tüzel kişiler tarafından kurulan değişir ortaklı ve değişir sermayeli ortaklıklardır.” (Bedük, 2012: 133).

Kooperatifçilikte gönüllük ilkesi önemlidir. Ortak bir soruna sahip olup bu sorunu birlikte çözüm aranmasıyla insanlar gönüllü olarak bir araya gelmektedir. Bu işbirliği yardımlaşmayı beraberinde getirmektedir. Kooperatiflerde demokratik yönetim ilkesi benimsenmektedir. Her üyenin eşit oy ve söz hakkı vardır, ayrıca her üyenin seçme ve seçilme hakkı da mevcuttur. Karşılıklı yardım ve dayanışma da kooperatifçilik yapısı için önemlidir. Ortak bir sorunu çözmek için bir araya gelen insanların oluşturduğu kooperatiflerde bu ortak sorunun çözümü için üyelerin karşılıklı yardım ve dayanışma içerisinde olması önemlidir. Eğitim de kooperatifler için önemlidir. Bir toplumun kalkınması için eğitim önemli bir unsurdur. Öncelikle kooperatiflerin ne olduğunu, kooperatiflerin özelliklerini insanların bilmesi gerekmektedir. Kooperatif yapısının özünü bilmeyen insanların kooperatiflere ilgisi düşük olacaktır. Kooperatiflerin kendi yerel liderlerini de çıkarmaları başarılarını arttıracak bir sebep olacaktır (Geray, 1981). Kooperatiflerin dünyadaki gelişimi tarihsel olarak incelediğinde birçok unsurun etkisiyle yapının şekillendiği görülmektedir. Ingalsbe ve Groves (1989), bu unsurları üç ana türe ayırmaktadır:

1. Ekonomik koşullar (savaş, teknoloji, hükümetlerin ekonomi politikası vb. nedenler);
2. Çiftçi örgütleri (liderliklerinin kalitesi, kooperatifleri teşvik etme motivasyonları ve istekleri, kamu politikasını etkileme gücü vb. dahil); ve
3. Kamu politikası.

Tarımsal kooperatifi niteliğine sahip olmak için ortakların çiftçi olması ve faaliyet alanlarının tarım olması gerekmektedir. Tarımsal kooperatifler, tarımsal faaliyetlerini gerçekleştirmek için köy, kasaba ve ilçeler gibi yerleşim yerlerinde kurulabilmektedir. Tarımsal kooperatifler çiftçilerin ekonomik haklarını korumak ve daha çok kar elde etmeleri için amacıyla kurulmaktadır. Bu kar, kooperatifin tutarlarının etkilemesi veya lüzumlu girdilerin temini ile verim artışı şeklinde olmaktadır (Yercan, 2003). Kooperatif ideolojisi fikri, kooperatifleri oluşturan sosyal ve ekonomik çevreden kaynaklanmaktadır. Çoğu tarım kooperatifinin sadece piyasa başarısızlığı geçmişi yoktur. Birçok durumda, daha iyi ekonomik ve sosyal koşullar için lobi yapmak üzere kurulan çiftçi dernekleri tarım kooperatiflerini ortaya çıkarmıştır (Fulton, 1999).

Bir bölgede tarımsal kooperatiflerin olmasının avantajları vardır. Örneğin, tarımsal kooperatifler bir bölgede mevcut ise orada çok yüksek faizle borç veren kredi kaynakları yer almaz. Pazarlama kooperatifleri vasıtasıyla çiftçinin geliri yükselir, kırsal kesimde sanayinin kurulmasına ortam hazırlanmış olacaktır. Ayrıca tarımsal kooperatifin ortakları olan çiftçiler için önemli olan dağınık arazi parçaları toplulaştırılabilir, arazi ıslah çalışmaları yapılabilir ve sulama şebekeleri geliştirilebilir. Tarımsal kooperatiflerin varlığı nedeniyle elektrik, telefon, su, tarım sigortası vb. gibi hizmetlerinin gelmesi kolaylaşabilmektedir. Kooperatiflerle ayrıca hayvan yetiştiriciliği teşvik edilir, pazarlama koşullarının geliştirilmesi ile üretici güven altına alınabilir, istihdam imkanları artırılarak, kırdan kente göç azaltılabilir böylelikle de kırsal hayatla beraber çalışma faaliyetleri de daha uyumlu hale getirilebilecektir. Kooperatifler tarım, işletmecilik, pazarlama konularında bilgi aktarımında bulunabilirler. Kooperatiflerin refahı yükseldikçe topluma da yansiyacak ve toplumların yaşam standartlarını yükselmesi sağlanacaktır (Yercan, 2003). Bu sebeplerden ötürü tarımsal kooperatifler özellikle kırsal alanların gelişmesinde önem arz etmektedir. Kooperatifler sayesinde bölgedeki insanlar istihdam edilebileceği gibi tarımsal üretim de arttırabilecektir.

3. KONYA ŞEKER ANONİM ŞİRKETİ

Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk kuruluş yıllarında (1927) 13 milyon nüfusun %76'sı köylerde yaşamaktaydı, dolayısıyla Türkiye bir tarım ülkesiydi ve toplumun büyük bir kısmının maddi kazancı tarımsal faaliyetlerden elde edilmekteydi (Karluk, 2014). Bu dönemlerde; önce 1925 yılında İstanbul ve

Trakya Şeker Fabrikaları T.A.Ş. kurulmuş, ardından 1926 yılında Alpullu Şeker Fabrikası'nda ilk Türk şekerini üretilmiştir. Bu fabrikalardan sonra ise 1933'te Eskişehir ve 1934'de de Turhal Şeker Fabrikaları üretime başlamıştır. Bu dönemlerde Türkiye'de faaliyet gösteren şeker fabrikalarının sayısı dördütdür. Şeker fabrikalarının tarımsal, teknik ve idari işlerini koordine etmek, sermaye kaynaklarını konsolide etmek, şeker politikasını tek elden uygulamak ve şeker fabrikaları arasında teknik ve mali birliği sağlamak üzere 6 Temmuz 1935 tarihinde, banka eşit Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. kurulmuştur. 1923 ile 1945 yılları arasında şeker fabrikalarının işletmesi kamuya aittir. 1950'li yıllarla birlikte şeker yatırımları kooperatifler vasıtasıyla yapılmıştır. 1990'lı yıllara kadar devletin koruyuculuğunda çiftçilerin pay sahibi olmasıyla şeker fabrikalarında ortaklıklar devam etmiştir. 1990'lı yıllardan sonra ise şeker fabrikalarında devlet tarafından yerine getirilen yönetim işlevi pancar kooperatiflerine devredilmiştir (Fedai, 2016). 1990'lı yıllarda Konya Şeker A.Ş.'nin yönetimi de Konya Pancar Ekicileri Kooperatifine geçmiştir. Konya Şeker A.Ş.'deki değişimde 1990'lı yıllardan sonra başlamıştır.

Türkiye'de 1950'li yıllara kadar dört fabrikasında şeker üretimi devam etmiştir. Şekere her yıl artan talebi karşılamak amacıyla 1951 yılında hazırlanan "Şeker Sanayii'nin Tevsi Programı" kapsamında yeni şeker fabrikaları kurulmaya başlamıştır (Erdoğan, 2017). Araştırmanın örnek olayını oluşturan Konya Şeker Anonim Şirketi de işte bu dönemde 1952 yılında kurulmuş olup Konya'da yer alan fabrikanın inşaatı 1953 yılında tamamlanmıştır. 1954 yılında faaliyete geçtiğinde büyük ortağı 46 bin üreticinin ortak olduğu Konya Pancar Ekicileri Kooperatifi'dir. Bu dönemde kooperatiflerinde sayısı artmaya başlamıştır. Konya Şeker A.Ş. ile birlikte 1951-1956 yıllarını kapsayan dönemde toplam on bir yeni şeker fabrikası kurulmuştur. 1956 yılına gelindiğinde Türkiye'deki şeker fabrikalarının sayısı on beşe ulaşmıştır (Erdoğan, 2017). Ana faaliyet alanı şeker olan Konya Şeker A.Ş. zaman içerisinde farklı alanlarda da yatırımlar yapmaya başlamıştır. Fabrikanın faaliyetine geçtiği 1954 yılından sonra 1973 yılında ÇUM-PAŞ A.Ş.'nin Çumra yöresinde süt inekçiliği yapan küçük işletmelere yönelik bir projesi olarak Süt İnekçiliği Hayvan Kreşi kurulmuştur. Bu tarihten dört yıl sonra 1977 yılında ise melaslı kuru küspe fabrikası kurulmuştur. On altı yıl sonra 1993 yılında ise Şekersüt tesisi üretime başlamıştır. 1994 yılı, Konya Şeker A.Ş. için bir dönüm noktasıdır. 1994 yılına kadar kamu eliyle yönetilen şirketin yönetimi bu yıldan itibaren kurucu ortaklarına geri verilmiştir. 1954 yılında Konya Şeker A.Ş.'nin kuruluşu ile başlayan dönemden 40 yıl sonra Konya Şeker için önemli bir dönüşüm böylelikle başlamıştır. 1994 yılından 1999 yılına kadar olan dönem incelendiğinde yeni bir yatırım yapıldığı görülmektedir. Konya Şeker Anonim Şirketi için önemli bir değişim hikayesi ise 1999 yılında başlamıştır. 1994 yılında 1999 yılına kadar Konya ili Çumra ilçesi belediye başkanı olan Recep Konuk, 1999 yılında PANKOBİRLİK başkanlığına aday olmuş ve kazanmıştır. 1999 yılında sonraki dönemi incelendiğinde bu yıldan itibaren yeni faaliyet alanlarına geçiş yapıldığı görülmektedir (Toprağın Tadı, 2014).

Yeni yönetim öncelikle yaklaşık 50 yıldır kullanılan fabrikada bir yenileme faaliyetine başlamıştır. Bu faaliyetlere 50 milyon dolarlık bir yatırım yapan şirket öncelikle enerji ve işletme maliyetlerinin düşürmek için çalışmıştır. Fabrikanın teknolojisini de yenilen şirket ayrıca yakıt ve işçilik giderlerini de düşürmüştür. Bu faaliyetlerle birlikte şirket 15 yılda 359 milyon dolar civarı tasarruf yapmıştır (Toprağın Tadı, 2014: 39).

Bu tasarrufları yatırıma çeviren Konya Şeker A.Ş. 2003 yılında Konya'nın Çumra ilçesinde ikinci şeker fabrikasının temelini atmış, 2004 yılında ise fabrika faaliyete geçmiştir. 1999 yılında yönetimin değişmesi ile birlikte kooperatif dört tip yatırım yapmıştır. İlki "Üreticiden doğrudan tarımsal ürün alıp işleyen" fabrikalar ve tesislerdir. Bunlara örnek olarak Konya ve Çumra Şeker Fabrikası, yem fabrikası, Seydibey Dondurulmuş Parmak Patates Tesisi, tohum üretim ve işleme tesisi, ham yağ fabrikası ve et – süt entegre tesisi verilebilir. İkinci yatırım türü ise sıkılaştırma yatırımlarıdır. Burada amaç karlılığı ve rekabet gücünü arttırmaktır. Bu amaçla kurulan tesislerle atıklar ve yan ürünler işlenerek ürün haline dönüştürülmesiyle karlılık arttırılmaktadır. Bu yatırımlara örnek olarak ise Buharlı Küspe Kurutma Tesisi, Paketli Küspe Üretim Tesisi, Biyoetanol Üretim Tesisi, Sıvı Karbondioksit Üretim Ünitesi ve Organik Gübre Üretim Tesisi verilebilir. Üçüncü tür yatırımlar ise üretici lehine piyasa düzenlemesi yapmak için gerçekleştirilen yatırımlardır. Bu tip yatırımlara örnek olarak ise Damla Sulama Sistemleri Üretim Tesisi verilebilir. Bu tesis kurulmadan önce yurt dışından damla sulama sistemlerini yüksek fiyatlara satın alan çiftçi yerel bir üreticinin çıkması ile birlikte çok uygun fiyata damla sulama sistemlerini tarlalarına kurabilmişlerdir. Özellikle Konya Havzası'nda su kaynakları azalmaktadır, bu nedenle de bilinçli ve modern bir sulama yöntemi olan damla sulama sistemini şirket bünyesinde üreten Konya Şeker A.Ş. üretimin sürdürülebilirliğine de destek olmaktadır. Dördüncü yatırım türü ise katma değerli ürünlere yönelik yatırımlardır. Bu tip yatırımlara örnek olarak ise çikolata, şekerli mamuller, sert

şeker, şekerleme, unlu mamuller, bisküvi, kek ve gofret üretim tesisleri, et ve süt entegre tesisleri verilebilir. Bu yatırımlarda amaç örneğini ana üretim olan şekeri bir kez daha üretime sokup çikolata, gofret, bisküvi gibi ürünler üreterek doğrudan tüketiciye ulaşmaktır (Toprağın Tadı, 2014: 91-92). Konya Şeker A.Ş. sadece Konya için değil tüm Türkiye için önemli bir dev sanayi işletmesidir. Özellikle 2004 yılından sonra ilişkili birçok alanda faaliyet göstermeye devam eden şirket ürettiği ürünleri sattığı Doğrudan Döner ve Doğrudan Marketleri ile tüm ülkede şubeleşmeye başlamıştır. Şeker fabrikaları özellikleri nedeniyle kendi elektriklerini kendileri üreten fabrikalardır. 2013 yılında şirket uzak olmadığı enerji sektöründe de faaliyette bulunmaya başlamış ve Kangal Termik Santralini devralmıştır. 2015 yılında ise Soma Termik Santrali Konya Şeker A.Ş. bünyesinde faaliyet göstermeye başlamıştır. Burada önemli bir husustan daha bahsetmek gerekmektedir. Konya Şeker A.Ş. tarımsal kooperatif kökenli bir şirket olup 2008 yılında bir işletme grubu haline dönüşmüştür. 2008 yılında kurulan Anadolu Birlik Holding, ülkemizdeki holdinglerin ortaklık yapısından farklılık göstererek kooperatif kökenli ve aile holdingi olmayan bir yapıdadır. Kooperatifçiliği temel ilkelerinden biri eğitimidir. Şirkette kooperatif yapısının ve kültürünün etkileri görülmektedir. 2013 yılında eğitim ve öğretime başlayan Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi Türkiye'deki gıda ve tarım alanında ilk ihtisas üniversitesidir. Konya Şeker'in tarihsel gelişimi bir özet niteliğinde Tablo 1.'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Konya Şeker A.Ş.'nin Tarihsel Gelişimi

1954	Konya Şeker Fabrikası üretime başlamıştır.
1973	ÇUMPAŞ kurulmuştur.
1983	ÇUMSAN kurulmuştur.
1993	Şekersüt Gıda Mamülleri San. Tic. A.Ş. kurulmuştur.
1999	Recep Konuk başkanlığındaki yeni yönetim görevi devralmıştır.
2000	Yeni yönetim 52 milyon dolarlık yatırımla Konya Şeker Fabrikası'nın teknolojisini yenilemiştir.
2004	Çumra Şeker açıldı.
2005	Küp ve Kristal Paket Şeker Tesisi üretime başlamıştır. Sert şeker üretim tesisi hizmete girdi. Sıvı Şeker Tesisleri üretime girdi. Endüstriyel Atık Su Arıtım Tesisi üretime girdi. Fidan üretim merkezi hizmete girmiştir. Paket Küspe Üretim Tesisleri hizmete girmiştir.
2006	Çikolata Üretim Tesisi ilk üretimine başlamıştır. PANEK kurulmuştur.
2007	Panplast Damla Sulama Sistemleri Üretim Tesisi kurulmuştur. Biyotonol Üretim Tesisi kurulmuştur. Buharlı Küspe Kurutma Tesisi kurulmuştur.
2008	Altnekin Tohum Üretim ve İşleme Tesisi hizmete girmiştir.
2009	Seydibey Tarım Ürünleri İşletme Entegre Tesisi Dondurulmuş Parmak Patates işletmesi (Praktiko) üretime başlamıştır. Seydibey Biyogaz Tesisi üretime başlamıştır. Yem fabrikası üretime başlamıştır
2010	Beta Ziraat A.Ş. kurulmuştur. Çobanyıldızı Termik Santrali kurulmuştur. Organik gübre Biovin üretimine başlanmıştır. Baklava ve Tatlı Şerbeti Üretim Tesisi kurulmuştur.
2011	Karaman'da helva ve lokum üretimi başlamıştır.
2012	Sıvı Karbondioksit Üretim Tesisi faaliyete başlamıştır. Altnekin Ham Yağ Fabrikası'na kapasite artırımı yapılmıştır. Unlu mamuller, bisküvi, kek,gofret üretim tesisi kurulmuştur. PVC ve Korige Boru Üretim Tesisi faaliyete başlamıştır.
2013	Kangal Termik Santrali devralınmıştır. Panagro Et Süt Entegre Üretim Tesisler kurulmuştur.
2014	Patates Nişastası Fabrikası Doku Kültürü Laboratuvarı Geri Dönüşüm Tesisi kurulmuştur. Enjeksiyon Tesisi kurulmuştur. Streç Film Üretim ve Baskı Tesisi kurulmuştur.
2015	Soma Termik Santrali devralınmıştır.

4. SONUÇ

1863 yılında Mithat Paşa'nın liderliğinde hayatımızı giren Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte bir devlet politikası halinde uygulanan kooperatifçilik, son yıllarda özellikle tarımsal alanda önemini daha da hissettirmiştir. Konya Şeker A.Ş. başlangıçta bir devlet kurumu olarak faaliyet gösterirken daha sonra yapılan özelleştirme ile yönetim tamamen kooperatif üyelerine bırakılmıştır. Kooperatif üyelerine yönetim geçtikten sonra yönetsel ve üretimsel açıdan verimliliğini her geçen gün arttıran şirket kooperatif kökenli bir yapı olarak gücünü arttırmış ve varlığını sağlamlaştırmıştır. Özellikle 2000 yılından sonra kooperatif bünyesinde yeni şirketler oluşmasını sağlamış bu şirketleri hem idari hem personel hem de ürün açısından destekleyerek yeni markalar, yeni şirketler ve yeni tesisler oluşmasını sağlamış ve büyük bir işletme grubu haline gelmiştir. Kooperatifçilikten edindiği deneyimden

vazgeçmeyerek çağın gerekliliklerini yerine getiren kurumsal bir yapıya bürünmüş buna karşın ortaklık yapısında kooperatif anlayışını yeni şirketlerde de devam ettirmiştir. Diğer faaliyet alanlarını belirlerken her zaman Konya Şeker A.Ş.'nin faaliyet alanını referans alarak kooperatif üyelerine optimum faydayı sağlayacak girişimlerde bulunmuştur. Kooperatif daha önce sadece bir üreticiyken diğer girişimleri ve kooperatif üyelerinin girişimlerini birleştirerek tarladan mutfağa bütün alanlarda faaliyet gösterir hale gelmiş ve Türkiye'nin dev işletmelerinde biri olmuştur. Bu açıdan bakıldığında Türkiye'de örneği görülmeyen bir yapıdadır. Gelecek yüzyılda özellikle iklim ve çevre faktörlerinde yaşanacak sıkıntıların varlığı ortaya konulmaktadır. Bu doğrultuda özellikle tarımsal üretimi önemi tüm dünyada günden güne artmaktadır. Sadece modern tarım yöntemleriyle değil üretilen ürünün doğal, sağlıklı ve özellikle üreticinin üretim devamlılığını sağlayacak şekilde faaliyet göstermesi önem arz etmeye başlamıştır. Bu kapsamda üreticilerin birlik halinde hareket ederek hem kendilerini hem de ürünlerinin devamlılığını sağlamak için kooperatif yapılarında bir araya gelmesi fikri artık geniş kabul görmektedir. 2019 – 2023 Onbirinci Kalkınma Planı incelendiğinde devletin de kooperatif yapısının gelişimine önem verdiği görülmektedir. Türkiye'deki kooperatiflerin ana problemlerinden bir tanesi bir araya geldikten sonra üretim ve satış devamlılığını sağlayamamaktır. Bu açıdan bakıldığında çalışmamızın örnek olayını oluşturan Konya Şeker, diğer kooperatiflerin yaşadıkları bu sorun karşısında incelenmesi önemli olan ve bir model olarak sunulan önemli bir kurumdur. Konya Şeker'in deneyimleri ve yönetsel anlayışı incelenerek diğer kooperatiflerin yaşadıkları sorunlar karşısında ortaya konulacak çözüm önerileri için önemli bir referans noktası olacaktır. Bu çalışmada Konya Şeker A.Ş.'nin tarihsel gelişimi incelenmiş olup ortaya çıkan incelemenin kooperatiflere bundan sonraki aşamada yol gösterici bir model olması umulmaktadır.

KAYNAKÇA

- BEDÜK, A. (2012). *Karşılaştırmalı İşletme-Yönetim Terimleri Sözlüğü*, (3. Baskı). Ankara: Nobel.
- ÇETİN, M. (2007). Yerel Ekonomik Kalkınma Yaklaşımı ve Uluslararası Organizasyonlar. *Celal Bayar Üniversitesi Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 14(1), 153-170.
- ERDEM, F. N. (1969). *Üretici kooperatifler organizasyon ve işletmesi*. Ankara: Yeni Desen Matbaası.
- ERDİNÇ, Z. (2017). Türkiye'de Şeker Sanayinin Gelişimi ve Şeker Sanayinde İzlenen Politikalar. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(3), 9-26.
- FULTON, M. 1999. Cooperatives and member commitment. *LTA*, 4(99), 418-437.
- GERAY, C. (1981). *Kırsal Türkiye'de Toplum Kalkınması ve Kooperatifçilik (Örnek Olaylar)*. Ankara: Tuna Yayıncılık ve Dağıtım.
- GERAY, C. (2014). *Kooperatifçilik*. Ankara: Nika Yayınevi.
- FEDAİ, R. (2016). Bir Politika Alanı Olarak Şeker ve Şeker Pancarı. *Tarih Okulu Dergisi*, 9(28), 455-471.
- INGALSBE, G. & GROVES, F.W. (1989). *Historical development*. In Cooperatives in agriculture, ed. D. Cobia, 106-120. New Jersey, USA: Prentice-Hall, Inc.
- KARLUK, S.R. (2014). *Türkiye Ekonomisi Cumhuriyet'in ilanından günümüze yapısal dönüşüm*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- TOPRAĞIN TADI (2014). 60. Yıl Özel Sayı. Konya Şeker Sanayi ve Ticaret A.Ş. Yayınları. Yıl: 10 Sayı:18.
- YERCAN, M. (2003). *Tarım Kooperatifleri*. Ege Üniversitesi Tarımsal Uygulama ve Araştırma Merkezi, Çiftçi Broşürü, 34.